VALE of GLAMORGAN
BRO MORGANNWG

CYFARWYDDIAETH DYSGU A SGILIAU

Fforwm Cyllideb Ysgolion

25 Medi 2024 – Swyddfeydd Dinesig

AELODAU'N BRESENNOL:	Trevor Baker, Lucy Barrowclough, Chris Britten, Mairead Canavan, Peter Cate, Matt Gilbert (Is-gadeirydd), Rhys Angell Jones, James Mansfield, Martin Price, Paula Vaughan, Terry Vaughan Taylor.
HEFYD YN BRESENNOL:	Amanda Bennett, Matt Bowmer, Rachel Cox, Amanda Geddes, Gemma Gullwell-Jones, Elizabeth Jones, Lisa Lewis, Nicola Monckton, Joanne Ware.

Eitem	**Mater**	**Trafodaeth**	**Cam Gweithredu**
1.	Croeso ac Ymddiheuriadau	Croeso gan yr Is-gadeirydd Matt Gilbert. Derbyniwyd ymddiheuriadau gan David Blackwell (Cadeirydd), Tim Exell, Ruth Foster, Mari Gibbs, y Cynghorydd Emma Goodjohn, Gemma Jones, Rhodri Jones	
2.	Cofnodion y cyfarfod blaenorol Materion yn codi	Cytunwyd ar gofnodion y cyfarfod diwethaf a'u cymeradwyo fel cofnod cywir. **<u>Llythyr Powys</u>** Roedd DB yn chwilio am adborth gan aelodau ynglŷn â'r ohebiaeth ddiweddar ym Mhowys ac a oedd modd llunio llythyr tebyg i rieni yn y Fro. Bydd MG yn trafod hyn â DB. Nid oedd unrhyw faterion yn codi nad oeddent yn rhan o'r agenda.	MG/DB

3.	Aelodaeth Fforwm y Gyllideb a'r cyfansoddiad	Rhannwyd aelodaeth a chyfansoddiad y Fforwm Cyllideb â'r fforwm er gwybodaeth. Mae swydd Paula Vaughan sy'n cynrychioli ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir a gwirfoddol a reolir wedi cael ei hestyn am dair blynedd arall. Bu swydd o fewn y cyfansoddiad erioed ar gyfer cynrychiolydd ysgol sefydledig. Nid yw Stanwell bellach yn ysgol sefydledig ond cytunwyd y byddai James Mansfield yn aros ar y fforwm i gynrychioli clwstwr Penarth. Dywedodd MG fod clwstwr Pencoedtre wedi gofyn i aelod o glwstwr Pencoedtre gael ei gynnwys ar y fforwm. Dywedodd TB fod cyfansoddiad y fforwm yn seiliedig ar y pedwar clwstwr yn unig gan y byddai'r fforwm fel arall yn mynd yn rhy fawr. Dywedodd TB fod ysgolion clwstwr Pencoedtre o fewn clwstwr y Barri sydd eisoes yn cael ei gynrychioli gan Matt Gilbert ac Innes Robinson.	
4.	Cyllid ar gyfer disgyblion sydd wedi'u gwahardd yn barhaol	Daeth Amanda Geddes i'r cyfarfod ar ran Morwen Hudson i ddiweddaru'r fforwm am gynlluniau i sicrhau bod cyllid yn dilyn disgyblion sydd wedi'u gwahardd yn barhaol sy'n unol â'r canllawiau. Codir tâl ar ysgolion am ddisgyblion sydd wedi'u gwahardd yn barhaol yn y flwyddyn y cawsant eu gwahardd yn barhaol. Bydd y tâl yn seiliedig ar fformiwla a fydd yn seiliedig ar y cyllid sy'n gysylltiedig â disgyblion a ddyrennir o fewn y fformiwla (gwerthoedd AWPU) gan gymhwyso cyfrifiad a ddyrennir pro rata ar gyfer y cyfnod sy'n weddill o fewn y flwyddyn ariannol y mae'r disgybl wedi'i wahardd amdani. Yn ogystal â'r AWPU, bydd y fformiwla hefyd yn ystyried unrhyw gyllid PYADd (GAD). Ni chodir mwy o dâl ar ysgolion fesul disgybl na swm y cyllid y maent yn ei dderbyn fesul disgybl. Bydd y cyfrifiad a ddyrennir pro rata yn cael ei addasu ar gyfer disgyblion sydd wedi'u gwahardd yn barhaol ym mlwyddyn 6.	AG/MH

		Bydd AG yn darparu'r fformiwla y gellir ei chylchredeg i'r fforwm.	
5.	Diweddariad Grantiau	Rhoddodd NM ddiweddariad am grantiau i'r fforwm. Mae'r holl grantiau y mae'r Tîm Cyllid Addysg eisoes yn gwybod amdanynt wedi'u dyrannu'n barod i ysgolion ac eithrio GAD/PDG a fydd yn cael eu dyrannu'n fuan. Yng nghyfarfod grŵp cyllid CCAC, cadarnhaodd cydweithwyr LlC y byddai grant yn cael ei ddyfarnu ar gyfer codiad cyflog athrawon y tu hwnt i'r swm a dybir eisoes yn y setliad; ac y byddai grant pellach yn cael ei ddarparu tuag at gost y cynnydd ym mlwydd-dal athrawon. Nid oes unrhyw arwydd o faint o arian grant sydd ar gael eto, ac a fydd hyn yn ddigonol i dalu'r gost lawn uwch. Dywedodd NM fod cyllidebau ysgolion yn seiliedig ar sefyllfa gost-niwtral ar gyfer pensiynau gan dybio y bydd y grant yn talu'r gost uwch er mwyn osgoi gorchwyddo diffygion ysgol nes bod gwybodaeth am y grant ar gael. Dywedodd JM wrth y fforwm fod yr oedi cyn derbyn y grant pensiwn wedi arwain at Stanwell yn adrodd gorwariant ystumiedig ar gyflogau i Lywodraethwyr ac na ellid cynnwys y grant o fewn y monitro fel amcangyfrif oherwydd cyfarwyddiadau archwilio diweddar i beidio â chynnwys grantiau nes iddynt gael eu gwirio gan Lywodraeth Cymru neu'r corff dyfarnu. Dywedodd MB y cafodd y cynnydd mewn pensiynau ei bennu ym mis Rhagfyr, ond bod yn rhaid i'r trysorlys benderfynu ar yr arian hwnnw yn gyntaf, ac yna ei hidlo i Gymru trwy fformiwla Barnett yr ydym yn aros arni. Gofynnodd RAJ a fyddai'r dyfarniad cyflog yn cael ei ariannu'n llawn unwaith y derbyniwyd y grant. Dywedodd MB fod y cyngor yn tybio cynnydd cyflog o 4% i ysgolion a bod 75% o'r gost hon wedi'i chynnwys fel twf yn y gyllideb o fewn cyllideb 2024/25. Nid oedd y Cyngor mewn sefyllfa i ariannu'r dyfarniad cyflog llawn ar gyfer unrhyw wasanaethau gyda phob cyfarwyddiaeth yn derbyn 75% o'r gost lawn. O ganlyniad, derbyniodd pob	

		cyfarwyddiaeth mewn gwirionedd doriad effeithlonrwydd o 25% o gost y codiad cyflog. Dywedodd MB ein bod yn aros am gadarnhad o'r grantiau pensiynau a chwyddiant tâl ac a fydd y pwysau hyn yn cael eu hadlewyrchu yn y setliad ar gyfer 2025/26.	
6.	Gwobrau gwasanaeth hir	Rhoddodd MB wybod i’r fforwm am y datganiad polisi gwobrau gwasanaeth hir. Roedd gweithwyr y Cyngor a gweithwyr ysgolion wedi etifeddu system anfoddhaol lle'r oedd yn rhaid i weithwyr wneud cais am eu dyfarniad gwasanaeth hir a oedd yn arwain at system anghyson o ran lle roedd dyfarniadau gwasanaeth hir yn cael eu rhoi. Mae'r polisi newydd (y cytunwyd arno gan uwch dîm arwain y Cyngor) yn caniatáu i bob aelod o staff dderbyn y taliad hwn yn awtomatig, heb fod angen gofyn amdano. Cost pob dyfarniad gwasanaeth hir yw £250 a fydd yn cael ei ddyrannu pro rata ar sail gwaith llawn amser a rhan-amser. Mae ysgolion yn gyfrifol am gost dyfarniadau gwasanaeth hir sy'n cael eu hystyried yn gost cyflogaeth arferol. Dywedodd MB ymhellach fod angen gwahaniaethu rhwng taliadau a wneir o dan y cynllun ffurfiol hwn gan y Cyngor a thaliadau am gost gadael anrhegion i staff megis blodau y mae'n rhaid talu amdanynt trwy gyfraniadau staff ac nid cyllideb yr ysgol na chronfa answyddogol yr ysgol. Gwrthwynebodd PV y polisi newydd ar sail fforddiadwyedd lle mae ysgolion eisoes yn cael trafferth gyda sefyllfa'r gyllideb, a hefyd ar y diffyg tryloywder a'r ffordd y cafodd y polisi newydd ei gyflwyno heb unrhyw rybudd ymlaen llaw i ysgolion. Yn ogystal, mae gan ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir ac ysgolion gwirfoddol a reolir gyfrifoldeb i bennu’r polisi cyflog a mabwysiadu polisi o'r fath. Dywedodd TB fod y cynllun dyfarniad gwasanaeth hir wedi bodoli erioed ond mai dyma'r tro cyntaf iddo gael ei ddogfennu mewn polisi. Dywedodd MB y gall ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir ac ysgolion gwirfoddol ddewis peidio â mabwysiadu'r polisi.	

		Gwahoddodd MB ysgolion y mae'r polisi yn effeithio'n anghymesur arnynt i gysylltu â'r ALI i gael trafodaeth.	
7	Pwysau costau cyllidebau cyfarwyddiaethau	Dywedodd TB wrth y fforwm fod gwaith ar y gweill ar hyn o bryd i bennu cyllideb 2025/26 ac mai rhan o'r broses hon yw i bob cyfarwyddiaeth gyflwyno ei phwysau costau cynyddol. Cyfanswm y pwysau costau a gyflwynwyd hyd yma gan y gyfarwyddiaeth Dysgu a Sgiliau yw £5.3M, ac mae'r rhan fwyaf o'r pwysau hyn yn ymwneud ag ADY. Mae pwysau costau ysgolion a gyflwynwyd yn ymwneud â chanolfannau adnoddau a chymorth arbenigol, er enghraifft canolfannau adnoddau Horizon a Hafan, a'r cynnydd demograffig a ragwelir yn nifer y disgyblion ysgol arbennig. Yn bennaf, mae pwysau costau addysg ganolog a gyflwynwyd ar gyfer cymorth ADY canolog; diwallu'r angen trwy gyfrwng y Gymraeg, lleoliadau y tu allan i'r sir, lleihau incwm y tu allan i'r sir a chymorth AHY. Mae pwysau cost pellach wedi'u cyflwyno ynglŷn â'r newid o SIMS. Dywedodd MB y cytunodd y cabinet ar strategaeth ariannol ym mis Gorffennaf ac y cafodd y pwysau a amlinellwyd eisoes yn y CATC eu cario drosodd a roddodd amcangyfrif o ddiffyg o £9M. Ar gyfer 2024/25 nodwyd pwysau o £38M ar draws y Cyngor y cydnabuwyd £22M o hyn, gan arwain at arbedion effeithlonrwydd o £7.6M. Mae gwaith monitro chwarter un i'r Cyngor eisoes wedi nodi defnydd heb ei gynllunio o gronfeydd wrth gefn gwerth £13M. Mae adroddiad diwygiedig yn cael ei lunio gyda phwysau costau diwygiedig ar gyfer pob cyfarwyddiaeth. Cynhaliwyd adolygiad manwl eisoes o bwysau costau gyda'r canlyniadau'n bwydo i arolwg o drysoryddion ledled Cymru.	

		Mae'r bwlch gwreiddiol o £9M a nodwyd ar gyfer 2025/26 bellach dros £20M oherwydd pwysau ychwanegol mewn addysg, trafnidiaeth addysg a gwasanaethau cymdeithasol. Bydd pwysau costau nawr yn cael eu blaenoriaethu a'u rheoli ar i lawr gyda'r pwyslais ar flaenoriaethu gwasanaethau statudol.	
8.	Sefyllfa cyllidebau ysgolion a dadansoddiad ar sail clystyrau	Rhannodd TB gyflwyniad dadansoddi ysgolion gyda'r fformiwla a fydd yn cael ei ddosbarthu i aelodau'r fforwm cyllideb i'w rannu â chlystyrau. Nododd TB y gall penaethiaid deimlo'n ynysig gyda phryderon cyllidebol ac fe bwysleisiodd y neges bod y dull hwn yn ymwneud â sut y gall ysgolion a'r ALI weithio gyda'i gilydd i leihau pwysau cyllidebol. Yn ogystal, mae angen tryloywder er mwyn hwyluso sgwrsio. Darparwyd ystadegau pennawd fesul sector a chlwstwr yn nodi diffyg a balansau gwarged. Roedd y data'n dangos bod pob clwstwr oddeutu 50/50 o ran gwarged/diffyg, ac eithrio clwstwr y Barri, lle mae diffyg ar bob ysgol. Darparwyd y data o fewn cyd-destun cyllid ychwanegol trwy GAD, Ysgolion Bro ac ati wedi'i ddadansoddi fesul clwstwr, GAD, niferoedd disgyblion a chymhwysedd PYADd. Dangosodd y cyflwyniad y cafwyd gostyngiad yn nifer y disgyblion dros y blynyddoedd diwethaf ond cynnydd yn nifer y staff, er ei bod yn bwysig cydnabod y cynnydd yn nifer y disgyblion sydd â chymhlethdodau. Roedd y cyflwyniad hefyd yn dangos y newidiadau yn y sefyllfa gyllidebol ragamcanol a nodwyd gan bob ysgol ar ddechrau'r flwyddyn, o'i chymharu â'r sefyllfa alldro sydd bob amser yn llawer llai difrifol er y nodwyd bod y newid hwn yn cael ei achosi'n bennaf gan grantiau nad ydynt yn hysbys i ysgolion tan yn llawer diweddarach yn y flwyddyn ariannol. Nododd y data fod gwariant ar staff asiantaeth wedi cynyddu £5.8M dros gyfnod o dair blynedd. Mae'r data'n mapio gwariant ar staff asiantaeth yn erbyn ystadegau megis staff cyfwerth ag amser llawn a lefelau salwch.	Penaethiaid

		Mae'r awdurdod lleol yn edrych ar gostau staff asiantaeth fel rhan o'r agenda drawsnewid i nodi'r dull mwyaf cost-effeithiol o reoli staff asiantaeth. Bydd rhai ysgolion yn cyflogi goruchwylwyr cyflenwi yn hytrach na defnyddio asiantaethau i gyflenwi yn ystod absenoldebau. Mae angen gwaith i asesu a yw hwn yn ddewis amgen rhatach sy'n addas ar gyfer pob ysgol. Mae gwariant ar staff asiantaeth fesul ysgol yn amrywio o £3,000 i £700,000. Y gwariant mwyaf ar staff asiantaeth mewn ysgol gynradd oedd £350,000. Rhoddodd TB ddiweddariad i'r fforwm hefyd am raglen fuddsoddi HWB gan ddangos bod £0.5M wedi cael ei fuddsoddi mewn ysgolion dros y tair blynedd diwethaf. Mae'n ofyniad craidd yr arian grant bod ysgolion yn dychwelyd strategaeth TG i'r ALl. Yn anffodus, nid yw 70% o ysgolion wedi dychwelyd eu strategaeth TG. Byddwn yn cysylltu â'r ysgolion hynny cyn gynted ag y bydd angen tystiolaeth i Lywodraeth Cymru ystyried estyn y grant ar gyfer y blynyddoedd i ddod. **Contractau a thrwyddedau** Mae'r ALl yn adeiladu rhestr gyfunol o'r holl gontractau ysgol gyda phrisiau a dyddiadau gorffen i wneud yn siŵr bod ysgolion yn sicrhau'r gwerth gorau am arian. Nid yw pob ysgol wedi darparu'r wybodaeth gywir ond mae'r data a ddarparwyd hyd yma wedi nodi bod ysgolion yn talu prisiau gwahanol am yr un gwasanaethau. Nodwyd bod rhai ysgolion yn dal i brynu trwyddedau am £50 y disgybl pan fo Office 365 ar gael o dan HWB am ddim. Ar hyn o bryd mae'r ALl wrthi'n chwilio am system newydd i'w defnyddio yn lle SIMs. Mae pob ysgol yn defnyddio SIMS ar hyn o bryd, ond nodwyd bod 41 ysgol yn gwario £176k yn ychwanegol ar feddalwedd ychwanegol ar gyfer rheoli data ac amserlennu. Rhagwelir y bydd y feddalwedd newydd yn cwmpasu pob maes gan gynnwys amserlennu ysgolion uwchradd fel nad yw ysgolion yn bwriadu defnyddio cyllidebau dirprwyedig i ariannu atebion meddalwedd.	

		Dywedodd RAJ fod yn rhaid ystyried cyfnod pontio i'r broses weithredu gan fod amser arweiniol hir gan y broses amserlennu gydag amserlenni'r blynyddoedd nesaf eisoes yn cael eu modelu mewn ysgolion. Dywedodd TB fod yn rhaid i bob ysgol ddefnyddio systemau'r cyngor sy'n cynnwys Oracle Fusion yn dilyn y newid o Sims FMS. Ni ddylai ysgolion gaffael pecynnau meddalwedd cyllid ychwanegol fel Sage tra bod Oracle Fusion eisoes ar gael. **Cyfleustodau** Mae £46,000 wedi'i golli mewn taliadau dŵr oherwydd gollyngiadau mewn wrinalau a thapiau gyda'r broblem hiraf a adroddwyd yn para 613 diwrnod cyn i dap oedd yn gollwng gael ei drwsio. **Bright Sparks/Energy Sparks** Mae gan ysgolion peilot sy'n cymryd rhan fynediad i ddangosfwrdd sy'n edrych ar y defnydd o ynni a thueddiadau ynni yn yr adeilad. Anogir ysgolion i wneud cais am Prosiect Sero. **Cynllunio Cyllidebau Ysgolion** Mae cyllidebau ar gyfer ysgolion sydd â diffyg gyda chynllun adfer cytbwys o 3-5 mlynedd wedi'u derbyn. Bydd ysgolion nad ydynt yn gallu cynhyrchu cynllun adfer cytbwys yn parhau i gael eu monitro.	
9.	Unrhyw Fater Arall	Ni chodwyd unrhyw fusnes arall Dyddiadau’r cyfarfod nesaf 2 Rhagfyr 2024 – Ysgol Uwchradd Pencoedtre 5 Mawrth 2025 – Ysgol Stanwell 11 Mehefin 2025 - Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg	